

ТЕРМІНОЛОГІЯ ТА КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕДУРНОГО ПРАВА

Понятійний апарат науки адміністративного процедурного права припускає існування достатньо розвинутої та цілісної системи категорій і понять. Частина з них є доктринальними, тобто такими, що використовуються лише в науці, а частина - легальними, тобто такими, що закріплюються чинним законодавством.

Становлення та розвиток категоріального апарату науки адміністративного процедурного права є важливим, насамперед, для ефективного правового регулювання процедур, що використовуються в діяльності органів публічної адміністрації та пов'язані з реалізацією прав та свобод особи в економічній сфері суспільного життя.

Мова йде про і про процедуру реєстрації комерційних банків, і про процедуру реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців, і про процедуру видачі відповідних ліцензій тощо.

Вказані процедури регламентують чинним законодавством. Але якість такого правового регулювання залежить не тільки від бажання законодавця зробити ці процедури прозорими, спрощеними, а й від засобів юридичної техніки, що використовується при цьому. Дуже важливо щоб законодавець використовував термінологію, а тим більше давав визначення, не на підставі власного бачення тих чи інших правових явищ, а на підставі напрацювань науки (в нашому випадку — науки адміністративного процедурного права). Слід зазначити, що сьогодні це одна з головних проблем законотворчої діяльності.

Характеризуючи понятійний апарат науки адміністративного процедурного права слід пам'ятати наступне.

По-перше, слід розрізняти правові категорії та поняття від юридичних термінів, які є словами та словосполученнями, за допомогою яких визначаються та закріплюються (фіксуються) відповідні юридичні поняття. Наприклад, такий термін як „адміністративна процедура” сьогодні набув в науці адміністративного процедурного права декілька значень. Це свідчить про те, що термін існує, а наукове поняття, на жаль, відсутнє. Адже всі наукові поняття відображають (формулюють) якусь статичну або динамічну об'єктивну, загальноприйнятну, пізнану реальність. Саме із цих понять повинна будуватися будь-яка думка, що несе в собі об'єктивну інформацію, наукова теорія або дискусія, норма юридичного права та інші поняття.

По-друге, правові категорії науки адміністративного процедурного права повинні характеризуватися певною статичністю, бо з їхньою допомогою відбувається фіксування певного рівня знань. Змінність та надмірна гнучкість юридичних понять негативно позначається на застосуванні права, підриває його престиж [1, с. 36-37]. В законодавстві останнім часом дуже часто, на нашу думку безпідставно, термін „порядок оскарження” замінюють іншим терміном „апеляційне провадження” чи „про-

цедура оскарження”. Це показує, що без серйозної наукової аргументації одному і тому ж поняттю з часом присвоюються інші терміни.

По-третьє, категорії та поняття науки адміністративного процедурного права складають її змістовну частину, адже вони є її вихідними точками, першоосновою, опорними пунктами. В процесі пізнання важливо розкрити і реалізувати зв'язок понять науки адміністративного процедурного права з її предметом та методами наукового пізнання.

По-четверте, понятійний апарат науки адміністративного процедурного права, як і будь-якої юридичної науки, складають спеціальні юридичні поняття та неюридичні поняття.

Розуміння закономірностей суспільного розвитку в цілому, його глибинних процесів відкриває шлях до наукового пізнання природи правових явищ, внутрішніх причин їхнього походження, розвитку, сутності й історичних етапів [2, с. 85]. Це й обумовлює наявність у понятійному апараті правового мислення не тільки спеціальних юридичних понять, але й інших, неюридичних (наприклад, моральних, економічних, технічних і ін.).

Деякі явища дійсності настільки складні, що вони можуть бути відображені лише на стику різних наук. Наприклад, на стику правознавства й економіки можуть бути відображені такі поняття, як „акціонерне товариство”, „природна монополія” і т.п. [3; 4].

Отже розвиток економічних відносин залежить від ефективного правового регулювання, а ефективне правове регулювання можливе лише за умови використання обґрунтованого та впорядкованого категоріального апарату юридичної науки.

Література:

1. Кашанина Т.В. Правовые понятия как средство выражения содержания права // Советское государство и право. — 1981. - № 1. — с. 36-37.
2. Васильев А.М. Правовые категории. Методологические аспекты разработки системы категорий теории права. - М.: Юрид. лит., 1976. - 264 с.
3. Закон України „Про акціонерні товариства” // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2008, № 50-51, ст. 384.
4. Закон України „Про природні монополії” // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 30, ст. 238.